

Dorpskernen als inspirerende plaatsen

VeneConferentie

De Kollebloem - Destelbergen

24 september 2020 - Andy Malengier

www.andymalengier.be

1. Proloog

De essentie van architectuur

2. De crisis van onze leefomgeving

2.1. Het uitgewiste traditionele landschap

2.2. Oriëntatie & Identificatie

2.2.1. Oriëntatie

2.2.2. Identificatie

2.2.3. Oriëntatie & Identificatie - Conclusie

2.3. Terwijl de architectuur de wereld verlaat

2.3.1. De evolutie van de architectuur

2.3.2. De revolutie van de architectuur

2.3.3. De evolutie van de stedenbouw

2.3.4. De revolutie van de stedenbouw

3. Oplossingen voor de crisis van onze leefomgeving

3.1. Goed onderwijs

3.2. Goed praktiseren

3.3. Goed bestuur

4. Epiloog

Over Steden & Mensen

1

Proloog

‘De essentie van architectuur’

De essentie van Architectuur

Als we architectuur ‘in de grond en in zijn wezenlijkheid’ willen kennen moeten we niet kijken naar hetgeen dat nu gemaakt wordt. We moeten zo ver en zo diep mogelijk doorheen al wat nu gebeurt gaan om bijvoorbeeld een prachtig dorp zoals Zandvoorde aan te treffen waarbij dat je de echte schone ruimtelijkheid ziet en waarbij je zegt

‘hier zou ik willen wonen’.

Het is zo diep geworteld in zijn omgeving. Zo fantastisch. Dat brengt u diep tot de essentie van wat architectuur is.

2

De crisis van onze leefomgeving

In de laatste decennia verscheen een nieuwe stedenbouw,
verschenen nieuwe landschappen en wisten alle traditionele landschappen uit,
waardoor men een verlies zag aan landschappelijke diversiteit,
een verlies aan regionale identiteit
en een toenemende homogenisering en versnippering.

‘Perspectieven op het Landschap’

Marc Antrop

Het uitgewiste traditionele landschap

Oriëntatie

Om een vaste voet te verwerven moet de mens zich kunnen oriënteren. Hij moet weten waar hij is en een oriëntatiesysteem ontwikkelen. Het zijn ruimtelijke structuren die het ontwikkelen van een goed beeld van de omgeving vergemakkelijken. Waar het systeem zwak is voelt de mens zich verloren.

Identificatie

Naast het zich kunnen oriënteren moet de mens zich ook kunnen identificeren met de omgeving. Hij moet weten hoe hij onderdeel is van een bepaalde plaats. Identificatie betekent 'vriend' worden met uw omgeving.

Oriëntatie en identificatie – Conclusie

In onze moderne maatschappij is de aandacht praktisch geheel gegaan naar de ‘praktische’ functie van de **oriëntatie**, terwijl de **identificatie** daarentegen vrij is te veranderen, met als resultaat dat echt wonen zich omgevormd heeft naar vervreemding. Het is kenmerkend voor de moderne mens dat hij de rol van de **verbazende schoonheid van de plaats** reeds lange tijd heeft vergeten en uit het oog is verloren. Hij wilde ‘vrij’ zijn en de wereld overwinnen. Vandaag beginnen we ons te realiseren dat ware vrijheid veronderstelt ergens toe te behoren, en dat ‘wonen’ betekent: tot een zekere plaats behoren. De Duitse filosoof Martin Heidegger zei na etymologisch onderzoek dat wonen wil zeggen:

‘In vrede zijn met een beschermende plaats’

De moderne mens blijft geloven dat wetenschap en technologie hem zullen bevrijden van een directe afhankelijkheid van de omgeving. Dit geloof is een illusie geworden. Pollutie en wanorde van de omgeving hebben zich plotseling gemanifesteerd als een beangstigend NEMESIS (= wrekende gerechtigheid)

Met als resultaat dat het probleem van plaats en omgeving zijn belang herwonnen heeft.

Uit, *Genius Loci*, towards a phenomenology of Architecture, Christian Norberg-Schulz

3

Oplossingen
voor de crisis van onze
leefomgeving

3.1.

Goed onderwijs

Naast deze filosofie als rode draad doorheen mijn werk worden ook 8 principes toegepast om kwaliteitsvolle en duurzame (landschaps)architectuur te creëren.

Deze 8 principes werden opgesteld door mijn leraar architectuur

Dhr. Gilbert Decouvreur

1.Fascinatie voor de natuur

De meetkunde als abstract beeld van de natuurlijke orde!

2.Fascinatie voor oude culturen

Oude culturen zijn de herbariums voor een toekomstig architect. Een goede kennis en inlevingsvermogen van de gevarieerde schoonheid van het verre verleden is noodzakelijk.

3.Respect voor de historische omgeving

Deze omgevingen zijn zeer kwetsbaar en vragen een eigen zorgzaamheid. Alle grote architectuur is met respect voor de omgeving ingepast!

4. Onderscheid tussen oppervlakkig en diepmenselijk

Het onderscheid leren zien tussen de architect die zich opwerpt als controversieel & oppervlakkig of eerder een architectuur ontwerpt die diepmenselijk is. Om prachtige ontwerpen te maken moet men deze diepmenselijke kwaliteit bezitten. Zo niet, vervalt men in modes.

5. Een juistere duiding van het functionalisme

Geen eng rationeel functionalisme, doch een functionalisme dat pluralistisch, complex en contradictorisch is.

6. Vernieuwing plaatsen in een historische context

Als een nieuwe mode opduikt deze leren plaatsen in een historische context in plaats van ze blind na te volgen.

7. Socio-economisch contra artistiek-creatief

De publieke ruimte niet vanuit een socio-economische maar vanuit een artistiek-creatieve benadering invullen!

8. De confrontatie met grootse architectuur

Studiereizen maken, die confrontaties zijn met werkelijk grootse architectuur. Geen modereizen, maar confrontaties met grootmeesters.

Studie volgens principe 1 – Fascinatie voor de natuur, de meetkunde als abstract beeld van de natuurlijke orde! Studie in bristolkarton van de perfecte verhouding van een plantencel. Andy Malengier, Atelier Gilbert Decouvreux, Sint-Lucas Gent, 1989

3.2.

Goed praktiseren

Principe 8

‘De confrontatie met grootse architectuur’

gekoppeld aan

7 ontwerpaspecten

tot het bekomen van kwaliteitsvolle en duurzame plaatsen met een grote belevingswaarde
met voorbeelden uit het buitenland en eigen werk

NATUUR

Natuurlijke, inheemse materialen en planten die ervoor zorgen
dat de publieke ruimte opgaat in zijn omgeving.
Duurzaamheid maakt de ingerichte plaats op lange termijn niet duur!

Begraafplaats, landschap en dorp van Alajärvi, Finland

HARMONIE

Witney

Streven naar eenheid, naar een harmonieus samenspel van de verschillende onderdelen van de omgeving. Ontwerpen naar de 'Genius Loci', de 'Geest van de plaats'

Witney

Alajärvi

EENVOUD

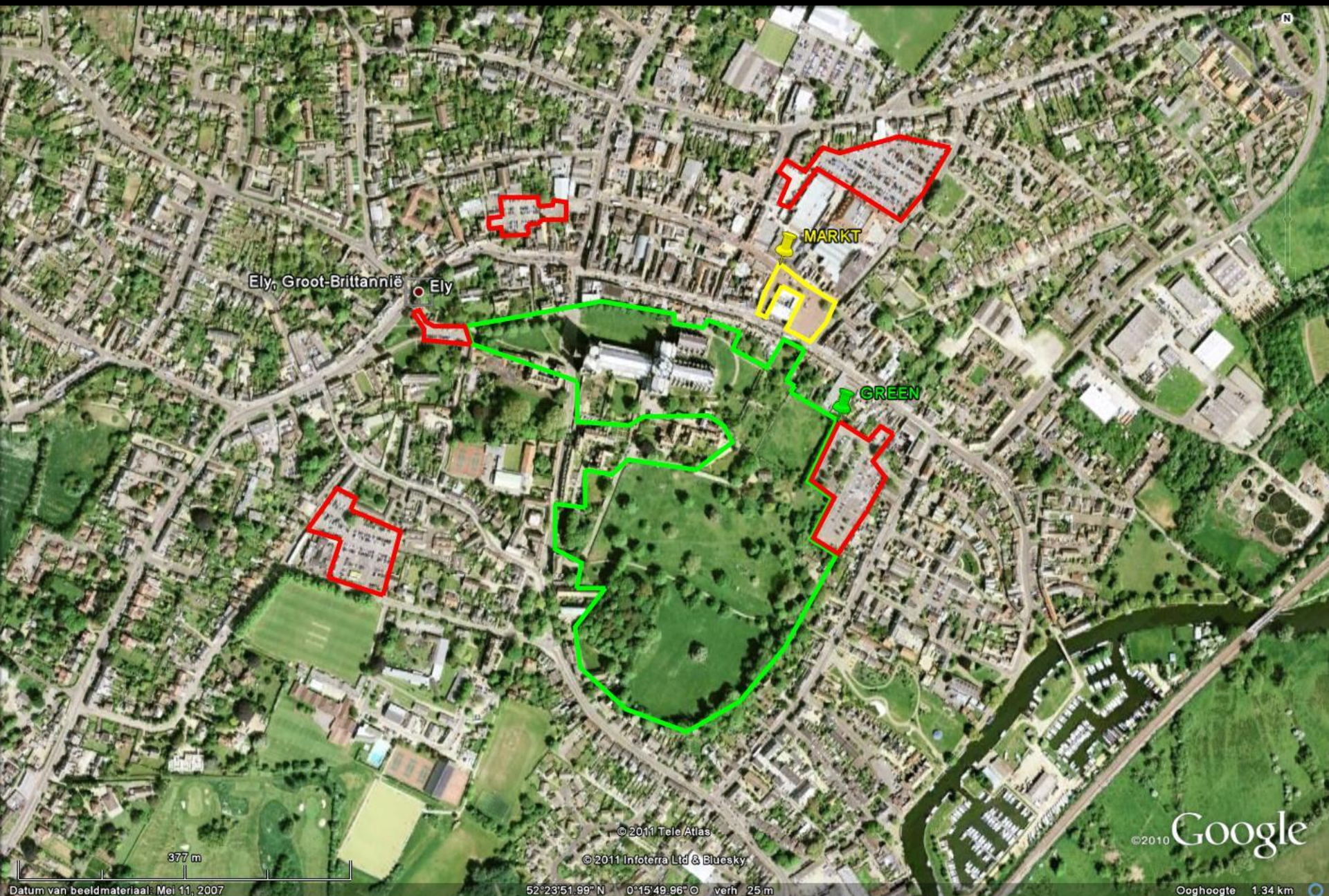
Reeth

Open lege ruimtes, plaatsen van ontmoeting!
Een groen hart voor het dorp.
Opgaan van het dorp in zijn omgeving.

Ely

Engeland

Ely, Groot-Brittannië

Ely

MARKT

GREEN

377 m

© 2011 Tele Atlas

© 2011 Infoterra Ltd & Bluesky

© 2010 Google

Ooghoogte 1.34 km

52°23'51.99" N 0°15'49.96" O verh 25 m

Datum van beeldmateriaal: Mei 11, 2007

Oostrozebeke

Masterplan

Wulvergem

Kerkhof als 'Village Green'

OVERGANG

Beveren aan de IJzer

Verankering in de omgeving &
verankering van de verschillende onderdelen van het dorp.

Masterplan dorpskern Deurle

Verankering in de omgeving

Herinrichting dorpskern Zillebeke

Verankering van de verschillende onderdelen van het dorp

RESPECT

Wells

Respect voor de historische context en de traditie en gebruiken van de mens.

Oostnieuwkerke

Laureaat Finale VVOG 'Groene Lente' december 2009

voor & na

voor & na

In het boek *Passione Urbana*,
een manifest voor een mensenstad,
van de auteur Alfredo De Gregorio staat een
citaat over traditie en modernisme.

Hij schrijft daarover:

“Traditie heeft niets te maken met conservatisme
maar wel met diachronische communicatie
waardoor verandering zonder catastrofes
mogelijk wordt via een overgeleverde ‘wijsheid’.

Traditie is het ritme van de evolutie zelf, die sinds
10000 jaar in de toenemende mate een stedelijk
gebeuren is.

Het modernisme wou daarmee komaf maken
en het jaar nul uitroepen.

Het is de ideologie van de stad die gedoemd is
om te herhalen zonder te leren,
en zich permanent in een staat van
zelfvernietiging bevindt”.

Alfredo De Gregorio

Wells

Oostnieuwkerke

3.3.

Goed bestuur

Siena – Toscane – Italië

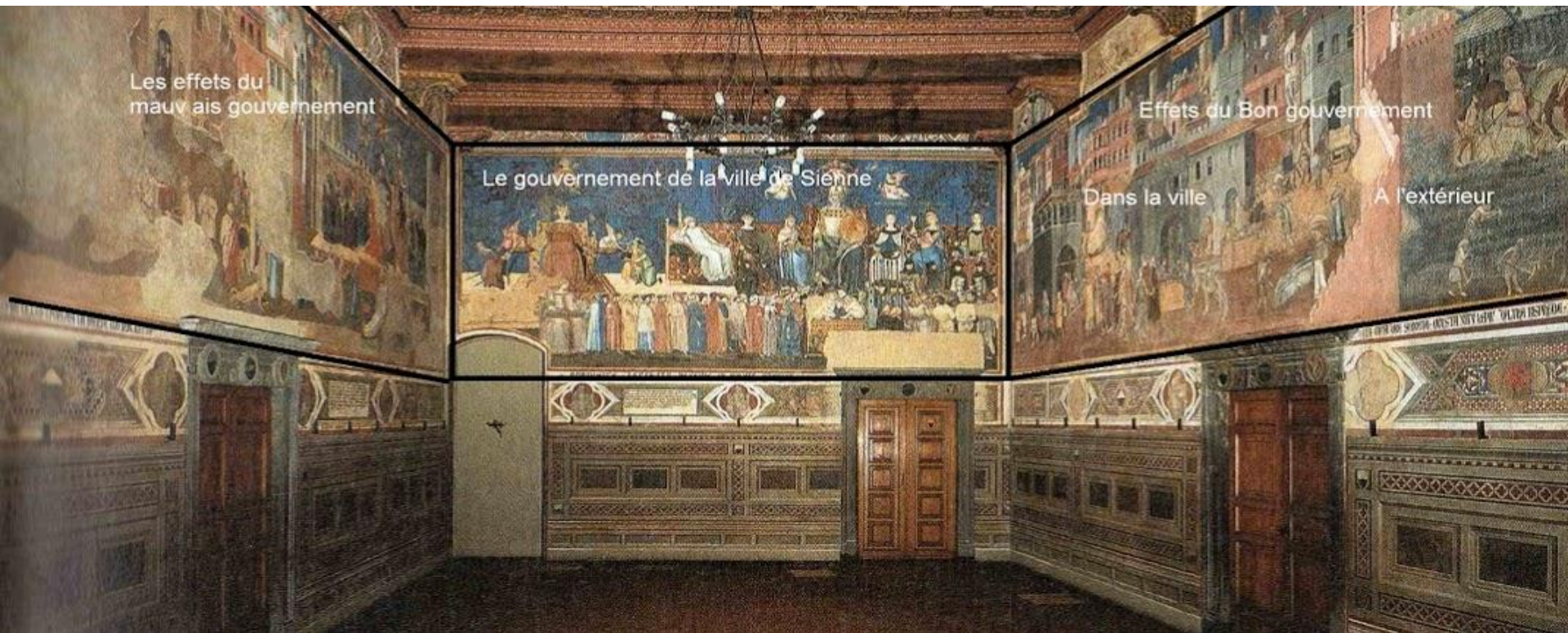

Siena

Siena ligt op drie heuvels in het hart van Toscane. De stad heeft haar middeleeuwse karakter bijna volledig behouden. Er zijn maar weinig steden waarin de oude en nieuwe huizen en alle andere openbare gebouwen zo een grote eenheid vormen.

'Il buon e il mal Governo'

(Het goede en het slechte bestuur)

Ambrogio Lorenzetti (1290-1348) schildert in 1337 het stadsgezicht in het Palazzo Pubblico, het raadhuis op de Piazza Del Campo. 'Il buon e il mal Governo' (Het goede en het slechte bestuur) is de titel van het wandschilderij dat verdeeld is over de 3 wanden. Het is het belangrijkste werk van de 14de eeuw dat het leven schetst in Siena in de middeleeuwen. Het maakt deel uit van een reeks allegorische wandschilderingen, die de gevolgen van een goede en een slechte regering voorstellen.

In 1262 werd er in Siena een commissie ingesteld die toezicht moest houden op hetgeen er gebouwd werd.

4

Epiloog

‘Over Steden & Mensen’

Over Steden & Mensen

Bij het uiten van dergelijke visie zullen sommigen opperen dat we automatisch uitkomen bij herkenbare, historiserende architectuur, landschapsarchitectuur en stedenbouw. Nee dus. Want het gaat niet om het beeld, het gaat om de samenhang. Het geheel moet in elkaar klikken, in al zijn facetten: omgeving, programma, financiën, maar ook qua sfeer en geschiedenis.

Sorano

Over Steden & Mensen

‘Nieuw’ is daarbij niet verboden, integendeel, het is essentieel. Maar niet als uitgangspunt!
Niet nieuw om nieuw te zijn, maar als broodnodig element van evolutie.

Onopvallendheid, opgaan in het groter geheel, is van groot belang!

Oostnieuwkerke

Uit het boek *'Architectura povera - De kunst van het gewone'* van de auteur en architect Alfredo De Gregorio

Dorpskernen als inspirerende plaatsen

VeneConferentie

De Kollebloem - Destelbergen

24 september 2020 - Andy Malengier

www.andymalengier.be